

1 השפת-אמת מלמד שענין סוכות אחרי ימים נוראים הוא השמחה שבאה מתוך היראה. בדבריו הוא מביא את דברי בעל העיקרים שכותב כי האדם השלם, כפי מה שהוא מוציא את שלמותו לפועל - כך הוא מלא שמחה, וכיוון שעיקר שלמות האדם זה יראת ה', הרי מתוך שהוא משתלם ביראת ה' הוא שמח, זה מה שגורם לו לשמחה וממילא לאחר יום הכיפורים שהתעלה והתרומם האדם לשלמות יראת ה' יכול הוא לבוא לשמחה "זמן שמחתנו" שבחג הסוכות.

(שפת אמת סוכות תרנ"א,

2 הביאנו המלך חדריו

הנתיבות-שלום מבאר שכל מהלך הימים הנוראים עד סוכות ושמחת תורה הוא כמו מהלך של חופה ונישואין - וכאן הנישואין הם בינינו לבין הקב"ה. הימים הנוראים הם הכנה לנישואין. חג הסוכות הוא בחינת נישואין והבאה לביתו, ושמיני עצרת הוא בחינת הייחוד (שבין הקב"ה וישראל). וכנגד ימים אלו הוא דורש את הפסוק "לא הביט און בעקב וגו'." - ילא הביט און בעקב זה ראש השנה שלא מזכירים בו כלל ענייני חטאים. ילא ראה עמל בישראל - זה יום כיפור אשר ישראל נדמין בו למלאכים. יה' אלוקיו עמו" - זה חג הסוכות שהוא בחינת הביאנו המלך חדריו: והבאה לביתו וזה שנאמר "יה' אלוקיו עמו בבחינת חופה ונישואין. ויתרועת מלך בו' זה שמיני עצרת שאז היא בחינת ייחוד תכלית כל הימים הטובים (נתיבות שלום סוכות עמ' ר)

3

חג הסוכות הוא יותר מיום הכיפורים במידה מסוימת. ביום הכיפורים מקיימים את עבודת ד' בוידוי ובתפילה. האדם מישראל המקיים את מצוות ד' נמצא אז בדעת שלמה, זוכה להתקדש ולהיטהר. לעומת זאת בסוכות מתגלה ענין החיים בכל המצבים, הן בתודעה והן בעיבוד תודעה. באכילה, בשתייה ובלמוד בסוכה, האדם מקיים מצות "בסוכות תשב" במצב של ידיעה. אך אדם מקיים מצוה זו גם במצב של אי ידיעה, כאשר הוא ישן בסוכה. גם בתרדמתו האדם עובד את ד'. ביום הכיפורים הוא יודע שהוא מתפלל ומתוודה. בסוכה הוא ישן ודומה שאינו יודע כלל, אך "אני ישנה ולבי ער" - לבס של ישראל ער תמיד. גם בתרדמה ישנה דבקות בריבונו של עולם.

ה' תורה ה' כנה

4 על הפסוק "בסוכות תשבו שבעת ימים" (ויקרא כג) דרשו חז"ל (סוכה ב): "סוכה שהיא גבוהה למעלה מעשרים אמה פסולה". ומניין לומדים זאת? "אמר רבא דאמר קרא: 'בסוכות תשבו שבעת ימים' אמרה תורה - כל שבעת ימים צא מדירת קבע ושב בדירת ערא" - ועד עשרים אמה אדם עושה דירתו ארעי ולמעלה מכך זו דירת קבע. בציווי על הסוכה נאמר (ויקרא שם): "בסוכות תשבו שבעת ימים, למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים"

5 להבין מה הידיעה שאנו צריכים לדעת וללמוד מהישיבה בסוכה, מהישיבה בדירת העראי הזו, ומדוע דווקא בצאתנו ממצרים הושיב אותנו ה' אלוקינו בדירת עראי כזו, וכי לא היה טוב יותר אחרי כל היסורים והעינויים שעברנו במצרים להושיבנו במקום נאה יותר? מרן הרב קוק מבאר שכוונה עליונה היתה ולימוד גדול בא ללמדנו מלכנו: "כי היא באה להורות, לדעת כי רק כמו אוהל ארעי חיי האדם", ובמהרה הוא עלול לעבור "או אל סדומי מעל או ח"ו אל עמקי תחת, לזאת באת לנו להורות כי נעזוב משכנותינו ונשב בסוכות באהל עראי, ועל כן חיוב הסוכה בדרך ארעי דווקא, ואם היו למעלה מעשרים אמה, פסולה להורות כי לא ירד הגבר להשתקע הנה רק לגור פה עלי אדמות, על כן מן המוסר לעזוב המותרות מטובות העולם הזה כיון שאינם תכליתיות" (ירח האיתנים עמ' רפז). - היג ק"ק

6

והרב ממשיך ומבאר שזו היתה גם "כוונת השי"ת שהושיב את ישראל בסוכות ביציאה ממצרים להורות בעת יסודם כי לא זה התכלית לקבע בקביעות כי אז עלול האדם לחשוב, בציור רעיונו שאין עולם אלא אחד, עלול האדם לחשוב שזה מרכז החיים, והישיבה בדירת עראי מלמדת שאתה בעצם ארעי כאן ונכון לך מקום קבע בעולם הבא ולשם אתה צריך לכוון את מעשיך ותכליתך". בהקשר זה הביא מו"ר הרצ"י זצ"ל את הסיפור המפורסם על החפץ חיים שבא אליו אורח מחו"ל לבקרו, האורח שמע על גדלותו של הח"ח היה בטוח שהח"ח גר בבית מפואר וכו', והנה כשנכנס לביתו, התבונן בכלי הבית ושאל בתימהון: איה הם הרהיטים של כבודו? שאל אותו הח"ח: והיכן הרהיטים שלך? חייך האורח ואמר: הלוא ידוע לרבנו כי אני רק גר בארץ, לא כאן ביתי, אני אורח כאן. ענה לו הח"ח: להוי ידוע לך שגם אני אורח כאן (בעוה"ז), ולשם מה אני צריך רהיטים? (שיחות הרצ"י מועדים ח"א עמ' 127).

8

הסוכה היא אם כן לימוד לדורות; "חוקת התורה כוחנו היא, חוסננו היא, והיא מעמידה אותנו (על האמת והתכלית של החיים) וממילא בה אנו חיים וקיימים לעד" (מועדי הראיה צה).

7 ולחיזוק העניין הזה מוסיף הרב קוק ומסביר, "שלכן ציוה ד' לחוג חגנו ביום הקדוש בעת חג האסיף", כי כאן מצווה האדם להתבונן בביטול העוה"ז, שדווקא בראותו את תבואתו, את עושרו, הוא עלול לחשוב שזו מטרת העוה"ז "על כן הבינו מלכנו בזה לבל נטעה באילי כסף ואילי זהב - ורק אם טוב המעשים ותורה בידו אז יצלח נצח" (ירח האיתנים עמ' רצא).